

Bli den du ble født til å være

Taler
Harald 5

Dato
31 desember 2012

Sted
NRK og TV2

Omstendigheter
Nyttårstale

- 1 Denne kvelden vil jeg begynne med å takke. Takke for alle de nære møtene med
mennesker over hele landet som jeg og min familie er så heldige å få oppleve. I
2012 har både Dronningen og jeg fylt 75 år. Min søster Prinsesse Ragnhild har
gått bort. Jeg vil takke for alle gode hilsener vi har mottatt - og for all den
5 varmen vi har følt fra folket gjennom både glede og sorg i året som har gått.

Det å passere en milepæl gir anledning til å stoppe litt opp.

I takknemmelighet ønsker jeg denne nyttårsaften å dele noen refleksjoner jeg har
gjort meg så langt i livet.

10

Når krigeren Aragorn i Ringenes Herre skal reise ut for å kjempe det godes
kamp mot det onde, får han denne oppfordringen: «Bli den du ble født til å
være».

- 15 Kanskje er det rart at nettopp jeg - som ble født til å fylle en bestemt rolle -
trekker frem denne fortellingen. Men jeg gjør det fordi det ligger et budskap i
den som gjelder oss alle. Jeg tror den viktigste livsoppgaven vi alle har fått, er å
bli det beste av oss selv - uansett hvor vanskelig livet kan være. Alt annet - vårt
forhold til andre mennesker og samfunnet rundt oss - springer ut fra denne
20 kjernen.

- Mange av brevene jeg mottar kommer fra barn og unge. Noen vil dele gleder,
andre bekymringer. Gjennom mange år har jeg vært spesielt opptatt av barns
situasjon. En fersk undersøkelse viser at mange barn synes de har det for travelt
25 og har for lite tid med familie og venner. En ti år gammel jente sa i et intervju:
«Det beste er jo bare å sitte med en kopp kakao og prate». Dette er signaler vi
voksne må ta på alvor. Vi som er foreldre og besteforeldre har dessuten fått

erfare - både på godt og vondt - at vi aldri kan få tilbragt nok tid med barna våre.

30 Tiden vi tilbringer sammen er den mest dyrebare vi har.

Jeg har de siste årene blitt mer opptatt av hvor viktig det er å være sammen på tvers av generasjonene. Det har sikkert mye å gjøre med at jeg selv har så stor glede av barnebarna våre. Jeg tror mange med meg opplever dette som en stor
35 berikelse. Jeg håper at vi også i samfunnet vårt klarer å verdsette alle menneskelivets stadier. Eldre har mye å bidra med - både i arbeidslivet, i familien, sosialt og i debattene. Samtidig kan voksne bli flinkere til å spørre ungdom til råds om temaer de unge kjenner bedre enn dem selv. Ungdom har i dag mye mer kunnskap om verden og samfunnet enn tidligere. Norge trenger
40 alle ressursene som bor i hver enkelt av oss - enten vi er unge eller gamle, har røtter i Norge eller i andre land, om vi er syke eller friske.

Det å bli seg selv handler også om å utfordre de idealer og krav som stilles til oss - og spørre: Er dette riktig for meg? Det kan være hardt å møte ytre forventninger.
45 Det vet jeg mye om fra mitt eget liv. Men for å være tro mot oss selv, må vi prøve å stå fast ved det vi kjenner er rett. Det lønner seg nesten alltid i det lange løp. På veien opplever de fleste av oss motstand. Vi pådrar oss sår og savn. Men det er nettopp det som gjør oss til hele mennesker. Alle har sine helt spesielle evner, kvaliteter og egenart. Det forsvinner ikke selv om vi strever med livene våre, om
50 vi blir syke eller gamle. Erkjenn vi det, kan vi kanskje bli flinkere til å hente ut ressursene i hver enkelt, uansett hvor i livet vi befinner oss. Og det vil bli mindre ensomhet for alle.

Verden har blitt så liten, så rask og så åpen. Vi kan knapt lenger snakke om vårt eget land isolert. Vi er, når det kommer til stykket - et stort, globalt felleskap.
55 Sammen må vi løse menneskelige konflikter, miljøutfordringer og finanskriser. Og sammen må vi finne ut hvordan ulike kulturer skal kunne leve fredelig side om side når vi kommer så tett på hverandre.

60 Jeg tror at vi i Norge stadig må se med nye øyne på hva vi legger i ordet «integrering». Mennesker skal være forskjellige. Men jeg tror en forutsetning for at ulike kulturer kan leve godt sammen, er at vi respekterer hverandres forskjeller, er enige om grunnleggende menneskerettigheter - og har mulighet til å snakke sammen. Enkeltmennesker skal ikke få ødelegge for det store flertallet som ønsker felleskap. Enkeltmennesker skal ikke få begrense andres
65 livsutfoldelse. Enkeltmennesker skal ikke få rive ned det pionérer med stort mot

har kjempet frem. Dette står vi fast ved. Men klarer vi å leve med menneskerettighetene som rettesnor, bør ulike kulturer kunne leve side om side og berike hverandre - også i det norske samfunnet.

Jeg håper vi i større grad kan søke etter det som forener oss som mennesker.

Skuespiller Svein Tindberg har dette året hatt suksess med sin forestilling «Abrahams barn». Der tar han utgangspunkt i de tre verdensreligionene kristendom, jødedom og islam - som alle har Abraham som sin «stamfar». Stykket minner oss på at de tre ulike religionene har samme opphav, og bruker mange av de samme fortellingene om det å være menneske. Om tro og tvil, om uvennskap og forsoning, om de lyse og mørke kreftene som lever side om side i oss.

Når to parter står steilt på sitt som det eneste rette, blir det ofte konflikt. Denne skråsikkerheten finner vi hos enkeltmennesker innen alle religioner og kulturer. Men i de samme miljøene finner vi også mennesker med en helt annen livsholdning: De som evner å møte ulikhet med respekt. Det som på overflaten kan se ut som religionskonflikt, tror jeg ofte dypest sett handler om hvilken evne man har til å tolerere forskjeller. Det er den enkeltes oppgave å arbeide med seg selv for å bli et helt og trygt menneske. Klarer vi det, kan vi også gi andre frihet til å være seg.

Det å utvikle sine beste egenskaper, er kanskje spesielt viktig for dem som har lederroller i samfunnet - så makten blir brukt til beste for felleskapet. Både innenfor politikk og næringsliv, forskning, miljø og media står vi overfor store utfordringer. Vi trenger kloke ledere med evne til langsiktig tenkning som kan ta tak i disse. Det kan være vanskelig å ta valg som først vil gi positive resultater langt frem i tid, og som ikke så lett kan måles. Men det er denne klokskapen vi trenger; ledere som handler i tro på at gode beslutninger lønner seg på lang sikt.

Når jeg snakker om det å bli det beste av seg selv - så tenker jeg også på hvor mye godhet som finnes - og på alle de fantastiske menneskene jeg er så heldig å få møte i min gjerning. Mennesker som bruker sin livserfaring til beste for andre. Mennesker som gir av sin tid til frivillig arbeid. Den spontane trangen til å hjelpe - som vi så så tydelig 22. juli i fjor.

Vi har nordmenn ute på oppdrag for fred og sikkerhet i Forsvaret,

utenriktstjenesten og frivillige organisasjoner. Dem har vi all grunn til å være stolte av og takknemlige overfor. Samtidig har vi mange helter også innenfor landets grenser. I sommer leste jeg om en 13 år gammel jente som ville gi sin kreftsyke lillesøster verdens beste sommerferie. Takket være gaver fra enkeltpersoner og bedrifter fikk den lille jenta en drømmeferie.

En mann i Stavanger fortalte gjennom media at han ville etablere en vennskapsklubb for å lindre både egen - og andres - ensomhet. I dag har klubben flere hundre medlemmer. En av dem skrev til meg og fortalte at mange har fått et nytt og rikere liv.

Disse historiene finnes over hele landet, hver dag - selv om de ikke blir fortalt. Det er som Odd Børretzen sier i et av sine dikt: «Det er ikke sant at vi ledes av redsel for alt som er ukjent...». Jeg møter mange av heltene i audienser her på Slottet - og ute i lokalsamfunnene. Det er store opplevelser. Det gir meg tro på mennesket og på fremtiden.

Samtidig minner det meg på at det å være et helt menneske, ikke bæres av roller og titler. Posisjoner kan falle. Av og til kan det være veldig kort vei fra å ha alt - til å miste det meste. Vi bør være forsiktige med å la oss blende av posisjoner. Det er mennesket som fyller rollen det kommer an på.

Den store sør-afrikanske statslederen Nelson Mandela har vært et forbilde for meg. Jeg har beundret hans lederskap, mot og visdom. I en situasjon preget av vold og hevnløst klarte han å hente ut det beste - både i seg selv og sine medborgere. Han har vist verden at det er mulig å velge forsoning fremfor hevn, velge det som bygger opp fremfor det som river ned.

Dette valget har vi alle.

Det er opp til oss å velge hvilken kraft som skal få styre våre handlinger.

Det er opp til hver enkelt å finne sin livsoppgave.

Det er opp til hver enkelt av oss å bli den vi ble født til å være.

Jeg ønsker hver og en av dere et Godt Nytt År!

Kilde

www.kongehuset.no

Emner

Menneskerettigheter, Mobbing, Nestekjærlighet, Nyttårstale, Omsorg, Samhold, Solidaritet

150

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/bli-den-du-ble-fodt-til-a-vaere>

155

160

165

170

175

180